ARREST VAN HET HOF (Tweede Kamer)
5 mei 1988 *

In zaak 91/87,

betreffende een verzoek aan het Hof krachtens artikel 177 EEG-Verdrag van het Verwaltungsgericht Neustadt an der Weinstrasse, in het aldaar aanhangig geding tussen

Erzeugergemeinschaft Gutshof-Ei GmbH, te Bad Segeberg (Bondsrepubliek Duitsland),

en

Land Rheinland-Pfalz,

om een prejudiciële beslissing over de uitlegging van de artikelen 6, lid 1, en 21 van verordening nr. 2772/75 van de Raad van 29 oktober 1975 betreffende bepaalde handelsnormen voor eieren (PB 1975, L 282, blz. 56),

wijst

HET HOF VAN JUSTITIE (Tweede kamer),

samengesteld als volgt: O. Due, kamerpresident, K. Bahlmann en T. F. O'Higgins, rechters,

advocaat-generaal: G. F. Mancini
griffier: H. A. Rühl, hoofdadministrateur

gelet op de opmerkingen, ingediend door:

— Erzeugergemeinschaft Gutshof-Ei GmbH, vertegenwoordigd door T. Volkmann-Schluck,

— de Commissie van de Europese Gemeenschappen, vertegenwoordigd door P. Karpenstein, juridisch adviseur, en M. Klemm, hoofdadministrateur,

* Procestaal: Duits.

gezien het rapport ter terechtzitting en ten vervolge op de mondelinge behandeling op 10 december 1987,

gehoord de conclusie van de advocaat-generaal ter terechtzitting van 8 maart 1988,

het navolgende

Arrest

1 Bij beschikking van 20 maart 1987, ingekomen ten Hove op 24 maart daaraanvolgend, heeft het Verwaltungsgericht Neustadt an der Weinstraße krachtens artikel 177 EEG-Verdrag een prejudiciële vraag gesteld over de uitlegging van de artikelen 6, lid 1, en 21 van verordening nr. 2772/75 van de Raad van 29 oktober 1975 betreffende bepaalde handelsnormen voor eieren (PB 1975, L 282, blz. 56).

2 Deze vraag is gerezen in een geschil tussen Erzeugergemeinschaft Gutshof-Ei GmbH (hierna: verzoekster), die eieren van kwaliteitsklasse A in het verkeer brengt in kleine verpakkingen en voorzien van de opdruk „Güteklasse A — frisch" (kwaliteitsklasse A — verse eieren), en het Land Rheinland-Pfalz (hierna: verweerder). Na een in 1985 uitgevoerde controle waren de bevoegde diensten van laatstgenoemde van mening, dat deze wijze van merken in strijd was met voornoemde verordening nr. 2772/75 en dientengevolge een overtreding opleverde, daar ingevolge artikel 6, lid 1, van deze verordening de vermeldingen „klasse A" en „verse eieren" uitsluitend alternatief mochten worden gebruikt.

3 De nationale rechterlijke instantie waarbij verzoekster beroep heeft ingesteld, strekkende tot de vaststelling dat haar wijze van merken, dat wil zeggen het gelijktijdig gebruiken van beide, hier bedoelde vermeldingen, in overeenstemming is met de geldende communautaire handelsnormen, is van mening dat verordening nr. 2772/75 op dit punt onduidelijk is. Derhalve heeft zij het Hof om een prejudiciële beslissing verzocht over de navolgende vraag:

„Moet verordening (EEG) nr. 2772/75 van de Raad van 29 oktober 1975 betreffende bepaalde handelsnormen voor eieren (PB 1975, L 282, blz. 56) — zoals gewijzigd bij de verordeningen (EEG) nr. 1831/84 van 19 juni 1984 (PB 1984, L 172, blz. 2; rectificatie in PB 1984, L 197, blz. 66), nr. 3341/84 van 28 november 1984 (PB 1984, L 312, blz. 7) en nr. 3791/85 van 20 december 1985 (PB 1985, L 367, blz. 6) — aldus worden uitgelegd, dat ingevolge artikel 6, lid 1, juncto artikel 21 en de considerans van de verordening, op kleine verpakkingen met eieren van kwaliteitsklasse A uitsluitend de aanduiding ‚kwaliteitsklasse A' dan wel de aanduiding ‚verse eieren' mag worden aangebracht, of mogen beide gelijktijdig worden gebruikt?"

4 Voor een nadere uiteenzetting van de feiten en het juridisch kader van het hoofdgeding alsmede van het procesverloop en van de bij het Hof ingediende opmerkingen wordt verwezen naar het rapport ter terechtzitting. Deze elementen van het dossier worden hierna slechts weergegeven, voor zover dit noodzakelijk is voor de redenering van het Hof.

5 Met betrekking tot de vraag, welke vermeldingen ter aanduiding van de kwaliteitsklasse A op een kleine verpakking met eieren van kwaliteitsklasse A mogen worden aangebracht, zij in de eerste plaats opgemerkt dat in artikel 18, lid 1, sub c, van verordening nr. 2772/75 wordt bepaald, dat op kleine verpakkingen „in duidelijk zichtbare en zeer goed leesbare letters wordt vermeld: ... de kwaliteitsklasse..." van de verpakte eieren. Bovendien wordt de keuze van de toegelaten vermeldingen betreffende de kwaliteitsklasse strikt beperkt door artikel 21, eerste alinea, van deze verordening, zoals gewijzigd bij verordening nr. 1831/84 van de Raad van 19 juni 1984 tot wijziging van verordening nr. 2772/75 (PB 1984, L 172, blz. 2). Daarin wordt bepaald: „Op de verpakkingen mogen geen andere vermeldingen voorkomen dan die welke in deze verordening worden genoemd." Artikel 6, lid 1, van diezelfde verordening ten slotte luidt als volgt:

„De eieren worden ingedeeld in de volgende kwaliteitsklassen:

klasse A of ‚verse eieren';

klasse B of ‚eieren van tweede kwaliteit of verduurzaamde eieren';

klasse C of ‚uitgesorteerde eieren, bestemd voor de levensmiddelenindustrie."

6 In deze context is verzoekster van mening, dat de betrokken verordening nergens het gelijktijdig gebruik van de beide uitdrukkingen verbiedt. Deze uitdrukkingen worden aldus gebruikt om, voor een beter begrip van de verbruikers, de abstracte aanduiding van de kwaliteitsklasse te concretiseren door daaraan het voor de eieren bepalende kenmerk toe te voegen, namelijk het begrip „verse eieren". Haars inziens gaat het hier om synonieme aanduidingen waarmee één en hetzelfde feit wordt beschreven, namelijk het feit dat het gaat om eieren van eerste kwaliteit.

7 De Commissie daarentegen stelt in wezen, dat uit het gebruik van het voegwoord „of" tussen de vermeldingen „klasse A" en „verse eieren" blijkt, dat producenten en distributeurs weliswaar de keuze hebben tussen deze twee uitdrukkingen, maar ze niet gelijktijdig naast elkaar mogen gebruiken. Het gelijktijdig gebruiken van de onderhavige uitdrukkingen zou de verbruiker bovendien kunnen misleiden en zou dus indruisen tegen het doel van de gemeenschapsverordening. Een verbruiker die wordt geconfronteerd met eieren van dezelfde kwaliteits- en prijsklasse, de ene keer met de vermelding „kwaliteitsklasse A" en de andere keer met de vermelding „kwaliteitsklasse A — verse eieren", zou bij volstrekt gelijke kwaliteit van de eieren in de regel de verpakking kiezen waarop de versheid van de eieren wordt benadrukt.

8 Ter zake moet om te beginnen worden vastgesteld, dat de hierboven beschreven verplichtingen inzake het merken aan de betrokken handelaar onder bedreiging van sancties zijn voorgeschreven, en de Lid-Staten ingevolge artikel 29 van verordening nr. 2772/75 passende maatregelen dienen te nemen ten einde de inbreuken op de bepalingen van deze verordening te bestraffen. Op een dergelijk gebied, waar elke onzekerheid over de strekking van een aan justitiabelen opgelegde verplichting, het risico van sancties meebrengt, vereist het beginsel van rechtszekerheid en -duidelijkheid dat het Hof bij zijn uitleg afgaat op de bewoordingen en de klaarblijkelijke doelstellingen van de betrokken voorschriften.

9 Met betrekking tot de bewoordingen van de bovengenoemde bepalingen zij opgemerkt dat het gelijktijdig gebruik van de twee vermeldingen niet uitdrukkelijk wordt uitgesloten. Immers, krachtens artikel 21, eerste alinea, mogen voor het merken van verpakkingen uitsluitend de vermeldingen worden gebruikt die „in deze verordening worden genoemd". In artikel 6, lid 1, komen juist deze twee vermeldingen voor ter aanduiding van eieren van eerste kwaliteit, en worden zij daarin dus „genoemd".

10 Daaraan doet niet af dat bedoelde vermeldingen in de tekst van artikel 6, lid 1, worden gescheiden door het voegwoord „of". Deze bepaling betreft namelijk niet de verschillende wijzen van merken, die de handelaren mogen gebruiken, doch daarin worden op abstracte wijze de eieren in de drie door de wetgever gekozen kwaliteitsklassen ingedeeld, waarbij aan de letters A, B en C voor een beter begrip telkens meer concrete toelichtingen worden toegevoegd.

11 Dit wordt bevestigd na een vergelijking van de artikelen 11, lid 2, en 12, lid 2, betreffende het merken der eieren. Krachtens deze bepalingen zijn voor de aanduiding van de eieren van de klassen A of B enkel bepaalde merktekens toegestaan (voor klasse A: een cirkel met een bepaalde middellijn en cijfers van een bepaalde hoogte; voor klasse B: een cirkel met een bepaalde middellijn waarin in Latijns letterschrift de letter B is aangebracht, een gelijkzijdige driehoek met zijden van een bepaalde lengte of een ruit met diagonalen van een bepaalde lengte). Hieruit blijkt duidelijk, hoe de Raad is tewerkgegaan wanneer hij inderdaad slechts één type merkteken heeft willen toestaan, met uitsluiting van alle andere.

12 Ter zake van de doelstellingen van de onderhavige regeling zij opgemerkt dat uit de eerste, de tweede en de zestiende overweging van verordening nr. 2772/75 blijkt dat de handelsnormen, die inzonderheid betrekking hebben op de indeling van de eieren in kwaliteitsklassen alsmede op het verpakken en merken ervan, in het belang van de producenten, de handelaars en de consumenten worden toegepast om ertoe bij te dragen, de kwaliteit van eieren te behouden en te verbeteren en hierdoor de afzet ervan alsmede het toezicht op de inachtneming van deze normen te vergemakkelijken. In deze verordening komt evenwel geen enkele bepaling voor die buiten de werkingssfeer van artikel 21, lid 1, gericht is op een specifieke bescherming van de verbruiker tegen het gelijktijdig gebruik van de onderhavige aanduidingen op de verpakkingen met eieren van een en dezelfde kwaliteitsklasse.

13 Blijkens met name de derde en de twaalfde overweging van deze verordening heeft de Raad het namelijk enkel nodig geoordeeld, „dat eieren die geschikt zijn voor menselijke consumptie gemakkelijk kunnen worden onderscheiden van eieren die dit niet zijn" en „dat het voor de consument mogelijk moet zijn de eieren van de

verschillende kwaliteitsklassen onderling te onderscheiden". Daarbij wordt in de dertiende overweging nog verduidelijkt „dat voor ‚verse eieren' het merken facultatief kan worden gesteld, aangezien het verplichte merken van de overige eieren een gemakkelijk onderscheid waarborgt".

14 Wat ten slotte het argument van de Commissie betreft, dat het gelijktijdig gebruik van de twee betrokken aanduidingen op kleine verpakkingen bij de verbruiker het verkeerde idee zou kunnen wekken dat binnen een en dezelfde kwaliteitsklasse sommige eieren verser zijn dan andere, zij opgemerkt dat deze beide aanduidingen volgens artikel 6, lid 1, precies dezelfde kwaliteit van verpakte eieren omschrijven. Derhalve kan de verbruiker juist niet worden misleid met betrekking tot een wezenlijk kenmerk van de betrokken eieren.

15 Artikel 20 van verordening nr. 2772/75, volgens hetwelk de in de kleinhandel te koop aangeboden eieren naar kwaliteitsklassen gesorteerd dienen te worden aangeboden, verlangt bovendien niet dat de rekken met eieren van kwaliteitsklasse A verschillend worden gemerkt overeenkomstig de verschillende aanduidingen van deze eieren, hetgeen een logisch voortvloeisel zou zijn van het argument van de Commissie betreffende het risico van verwarring.

16 Mitsdien moet op de door de nationale rechter gestelde vraag worden geantwoord, dat verordening nr. 2772/75 van de Raad van 29 oktober 1975 betreffende bepaalde handelsnormen voor eieren, zoals gewijzigd bij verordening nr. 1831/84, aldus moet worden uitgelegd, dat ingevolge artikel 6, lid 1, junctis de artikelen 18, lid 1, sub c, en 21, eerste alinea, de aanduidingen „kwaliteitsklasse A" en „verse eieren" op kleine verpakkingen met eieren van kwaliteitsklasse A gelijktijdig mogen worden gebruikt.

Kosten

17 De kosten door de Commissie van de Europese Gemeenschappen wegens indiening van haar opmerkingen bij het Hof gemaakt, kunnen niet voor vergoeding in aanmerking komen. Ten aanzien van de partijen in het hoofdgeding is de procedure als een aldaar gerezen incident te beschouwen, zodat de nationale rechterlijke instantie over de kosten heeft te beslissen.

HET HOF VAN JUSTITIE (Tweede kamer),

uitspraak doende op de door het Verwaltungsgericht Neustadt an der Weinstraße bij beschikking van 20 maart 1987 gestelde vraag,

verklaart voor recht:

Verordening nr. 2772/75 van de Raad van 29 oktober 1975 betreffende bepaalde handelsnormen voor eieren, zoals gewijzigd bij verordening nr. 1831/84, moet aldus worden uitgelegd, dat ingevolge artikel 6, lid 1, junctis de artikelen 18, lid 1, sub c, en 21, eerste alinea, de aanduidingen „kwaliteitsklasse A" en „verse eieren" op kleine verpakkingen met eieren van kwaliteitsklasse A gelijktijdig mogen worden gebruikt.

Due Bahlmann O'Higgins

Uitgesproken ter openbare terechtzitting te Luxemburg op 5 mei 1988.

De griffier

J.-G. Giraud

De president van de Tweede kamer

O. Due